

Тофиг МАХМУД—60

**60 yaşы tamam olmuş gələm jəldəşyməyızə — şair, nə-
srip, tərçüməçi Tofig Məhmudə hər şejdən əncə çən sağlmy
arzuəlyryğı! Mijrmijə jəxyn kitabyn müəllifm həmişə də-
ha çox uşağylər üçün jəzyb-jərtəvləgə məjlənmışdir. Səbə-
biny soruşanda Tofig müəllim bunu uşağ dünjəsynyn səf-
lyğı ilə ələgələndirmışdir. Onu də əlavə etmişdir ki,
«uşağ ədəbiyaty» «bəjuq ədəbiyaty» dejlən bəlküləryn
ələfjəndir — çünki ədəbiyaty jəş sərhədlərynə əlyrmaq
ümək jənləş fikirdir...**

Çənub şəhərlərinin birin-
də mərkəzdəki uza məhəlxə-
nadə gəlirdim. Əzəmiyyə ilə
əlvəgəder işlərimə күндүз кө-
rüb gurtəryr, əxşəm isə məh-
məlxənədə dincəliyirdim. Hər-
dən on altıncı mərtəbədəki
restorənə gəlmişdim. Ağryz-
ry ötağlərdən ibarət olan
restorənin hənsi ötəgində jər
vərdisə, ora dəvət əldizdi-
ləp. Demək olar ki, bu ötağ-
ləryn həmişədə əlmüşdü.
Onlaryn iri şüşəli pəncə-
rələrinədən şəhər əvuc iki
kimi əjdən kəruşürdü.

Bir əxşəm səğ tərəfdəki
ötağda əjləşəndə, bəjuq bir
dəstə kərdüm. Həmişə dərij
külək, zərəfətləşən turist-
ləp idi. Təzəcə sifariş ər-
mişdim ki, səryşyn səçly
bir gyz gərymişdə dəjənbə
məni rəgə dəvət etdi. Bu də-
vətdən sonra bütün dəstə gə-
tə çəkiş күldü. Düzü, əzümü
kitirdim, bir əzümə, bir də
gызə bəxşib bu gərləhəni əsl
mə'nəsyni başa düşməsəm də,
jəvəş-jəvəş əjəgə gəlmişim. Gyz
bunu vəzəliyirdi, əzə gызərdə,
düzü, buna bəxməjərag əzünü
kitirdim, күлүb ruscə:

— Səğ olun! — deyə pıncılda-
dı. — İnciməjəm, bu күлüş
sizə əjd dejid. İncənin, sədə-
çə olarət mənim kəncilijimə
kүлürləp. Kija ki, burada, bu
şəhərdə həç kimi diltətinə
çəlb edə bilmişəm.

Musiqi səsləndi. Onun səz-
lərini dümənləş şəkildə başa
düşsəm də, rəgə ətmək üçün
bir əljimə bəlinədən tutanda
bəgət gərləhə çəkən dəstəjə
bəxşdim. Həmişəyin son dəvəjə
çidəniləşdirijini kərub jərlət
etdim. Gyz kəzəl rəgə ədiirdi,
mənim səblyarımı ilə ustay-
lyğa düzəlyirdi ki, buni
üçün gülənginə təşəkürümü
bildirəndə uzu bəşdən başa
işyığlə doldu. Mən musiqi so-

na çətan kimi ondan aralan-
madım, gələndən tutub əjləş-
dimiz stula tərəf kətiridim,
stula kənərə çəkiş—Bujuurün,
— dedim. Gyz əjləşən kimi
çəvrişib məhribənləylə mə-
nə bəxəndə jənə bütün bun-
ləryn əsl mə'nəsyni başa düş-
mədim. Jərimə əjləşmişdim
ki, bütün dəstə əjəgə gəlmiş,
dəjə-külə ötağı tərək etdi. Mə-
niklə rəgə edən gyz jənyimdən
kəçərək, əzəçək gызərdi, кү-
lümşünü, bəşyni hərjətlə
tərləpədi gələndən çixdi. Bütün
bunlar mənə ənləşilməz, gə-
ribə kəruşədə də, nəsə sifirli,
əfsəsnəyə kəldi.

O gызə sonra ikinci dəfə
rəst kəldim. Səhər idi. Mən
liftədən çixəndə, o mижirdi,
əvvəl diktəndi, sonra dərləp
sələmləşdi, jənə күlümşünü.
Mən də əni əjəg səçləjib ona
xoş bir sөz dəmək istədim,
amma lift bəzəndə və... sə-
züm jərymiş gəldi.

Bu күn isə təzədən çixyib
kətdim. İşim çox əldüğü üçün
məhəlxənədə gəlytmişdim.
Dostlərim məni uzaq, zəndə
əpərdiləp, orada jəməçimə
məkdən sonra kətirib məh-
məlxənəjə gəduşur. Mən kə-
niş fəjdən kəciş, liftlərin
əldüğü jərə jəxynləşəndə ar-
çış mənə tərəf olan bir gyz
kərdüm. Üç liftin hənsynin
təz kələçəjini bilmiş üçün jə-
xəridə əjəg nəğlələrinin əst-
tündə jənən işyığləyə bəxşdim.
Səğdəki liftin işyığı birin-
çijə ənədə o tərəfə kətdim,
gыз də ərdyməyə kəldi. İncəri
kəçəndə, onunu nəmrəni bəslə-
mə jəstəjəndə kəri çəkilmiş
kүldü. Başa düşdüüm ki, bizim
mərtəbədə jəşəjir. Liftdən
çixəndə hər kimisiz nəbətəç-
dən səçərləri əldəy, uzu,
dər dəylizə tərəf dəndük.
Mən gызə gəbəgə buraşdim.
Gəlyməni əçirədən, kərdüm ki, o

də gənşü gəlyməni əçir, mənə
tərəf bəxşir, күlümşünü.
Səğ-təbən bir fəsslə:

— Məni tanımadınız?! —
kүlə-kүlə soruşdu.
— Joç.
— Səziminlə rəgə edən gызəm
də...

İlahi! Səğəgün restorəndə
ümümü gərləhə əlyndə məni
rəgə dəvət edən gыз budur-
mu?! Səçləry də, kəjimi də
dəjəşib, uzağın rəngi də. İnci-
də elə bil gərymişdə gərlə-
ydi bir kəzəl dəjənimmişdi.
Təbəssümü ona nəçə jəryəş-
irdi. Onu bürdən-bürə tanıma-
dığımə jərlət ədim, əhy uzağ
jərdə, müxtəlif ədəmlər ər-
səndə, dəlbədələ bəş vərən
əhəval-rühijələp ikinçədə onu
tanımadığım təbi olsə də,
bələ jərə kəzəli ikinçədə dəfə
tənyə bilməjərimə əzümə bə-
ğışyləjə bilmişdim. Əfəpət
bojnu vərdi, müisir dəbdə kə-
jinişmişdi, uzu kəncilik tərvə-
ti ilə doldu. Çıllaq gəllmə-
ry gызlytəgəym bojnu kimi əg
və zərif idi.

Tofig MAHMUD

ПОЛШАЛЫ ГЫЗ

HEKAJE

— Bujuurün, — dedim, — gənş-
gym olun...

O, bəşy ilə rəzilylyğymı
bildirib күlə-kүlə əz ötağı-
nə kəçdi. İncəri: mижən kimi,
əzümü jərimə səlyə jətməq istə-
dim. Çünki çox jəruəlymiş-
dim. On-ox bəş dəgəgə kənci-
mişdi ki, bir də kərdüm gəly
dəjuşur. Tələsik jəryimdən
gəlmişim, gəlyməni əçib, gə-
ryşimədə gənşü gызə kərəndə
jərlətimdən kəri çəkilmişim.
Düzü kəzərimə incəməq istə-
dim. Çəşyb nə dəjəçəjimi
bilmədən sudsüm. Gыз də tə-
bəssümlə:

— Səğ! — deyə, — gərlə-gərlə
çəruşdu.

Bürdən-bürə çənlandıym:
— Əlbəttə, olar! — deyə onu
incərijə dəvət ətdim. Gыз öta-
ğə kirib əjləşmədi, tərəddüd-
lə dərd jənə bəxdi. Mən isə
təz şərab, məh-məjə çixəryb
stolun üstə düzəjə başla-
dım. Gызın jənə təbəssümlə
dəjəndəgyməni kərub dedim:
— Əjləşin!

Gыз kreslodə əjləşdi, nəzə-
kətlə bəşyni tərləpədi rəzily-
lyğymı bildirdi.

— Siz hərdənsiniz?
— Polşadən. Turistəm. Səğ
hər təzədən Moskvəjə uçuşur.
Ordan də Vətənə. Üç күndür
joç, bu şəhərdəjək. Şəhər də
xoşumə kəlib, ədəmləri də.
Siz dəfə çox xoşumə kəlmis-
siniz.

Kənc, kəzəl gызın dilindən
bu səzləri əşitməx nə gəzər
fərəhli olsə də, mənə jənə
gəribə və ənləşilməz kəldi.
Əzə nəçə xoşumə kələ bilərəm
joç, ondən çox-çox jəşlyjəym,
səçlərimə əgəryb, uzağ gыry-
şyb. Bunu dəjəndə ələ şirçin-
şirçin күldü ki! Dedi xoşə
kəlmək jəşlə əlçülür, kə-
zəlliklə də əlvəgərdə dejid.
Bürdən sudsü, nəsə fikirləş-
di, sonra bəşyni gəlydərjib
kəzərlərimə bəxdi və dədi:
— Düzü, səçlərymə dəfə
çox xoşumə kəlip...

Şərabə stəkanlərə sudsüm.
Bürçini onun gəryşymə gə-
düm:

— Təjəryəni nə vaxt uçur?!
— Dəjəsən, jəddidə. Səgət
bəşdə məh-məlxənədən çixmə-
lyjyğ.

Kəzümü səatə bəxdim. On
mijdən kəçmişdi. Fikirləş-
dim ki, gыз çox gəllməz, jəgin
ki, bir əzədən çixyib kəzər.
Arxəjynləşib stəkanı gə-
lyrdim:

— Tanışlyğymızın şə-
finə...
— Səğ ol! — dedi, stəkanı
gəlydərjib, dəsəğləryinə əl-
ədi, jəvəş-jəvəş kəciş, mə'nə-
lymə'nəly bəxdi:
— Nə kəzəl şərabdır. Bu
şəhəridir?!
— Joç, bizimkidir, Azərbaycan-
mənim...

— A... Bakı... kəzəl şərab-
dır.
Jənə stəkanlara şərabə sүz-
düm. Gыз күlüb diləldi ötdü:
— Mən o күn sizdən rəzily-
gəldim. Hiss ətdim ki, kəj-
kəh urəjiniiz var. Ona kərə də
sizimlə tənyə olmət istədim.
Arzumə də çətdim. Rəgə ətmə-
jiniçlə məni çətin vəzijətdən
gurtərdədim. Bizim dəstədə
çoxküç gəçəryr, jəşlydərjir.
Təçkə mən çəvanəm. Onlər də
ələ həj sətəşyrdilər... O күn
dədilər ki, tühəryn var, bəx,
oturan o kişini rəgə dəvət
ət. Mən də əjəg durdum. Ələ bi-
lyrdirdim ki, siz məni rədd
ədəçəksiniz. Mən də lərt ol-
kəçəm. Amma hər şey ətkisiz
öldü.

— Biləcədim sizə kətməjə
gəlməzdim. Fikirləşdim ki,
bu ötəri bir şəjdir. Ona kə-
rə də...

— Sizdə күnəli jəçduşur. Nə-
dənsə mənə ələ kəlip joç, jəry-
nəlisiniz...

— Düz təlimsizsiniz.
— Dərudən! — deyə incəmə-
syzlylyğ mə bəxdi, gəlyjət-
lə təsədi ətdim, kimi kərub şən-
ləndi. Bürçidən gərləhə çəkişib
əjəgə gəlmiş, əjəznə çixdi. Gə-
lyməni tərbəjət əçiy gəldü. Mərt-
əjyni əvvəli ölməsinə bəx-
məjərag hələ müjəlləndi, xoş-
fəssisi, xususilə çəj bojnumə
uzənan jəllər kəruşdü. Mə-
şynlərynin əzləri joç, jəlyniiz
işyığlary lələlər kimi səryə
şyrdi. Sүr'ətlə işyığın və
gəryməzi işyığlərb bir-bürç-
ün ərdinə ələ düzülür, ələ
nikizmələ hərəket ədir, hərdə-
çə uzağda ələ joç olurdü ki,
nəhəni, işyığly fəryləniz
kimi hər şey təzədən tər-
ləryndir. Bu gəryməzi işyığ-
ləryn ərdnyərəsə kəsilmişdi.
Əvləryn jəlləry işyığlary
kimiçədə bu gəryməzi lələ-
ləryn hərəket ətməsi, joç ol-
məsi, jənçədən pərləyib şy-
ğyması kəçə mənzərəsinə çən-
ləndyrdim. Gыз bu mənzərəjə
bəxə-bəxə dədi:

— Bizim əjəvədən dəg kəru-
şur. Dəgyn üstündə bina, gü-
l-

lə. Dünən jəxynlyğda bir əçi
səçyrdülər. Bələ şərlər əz-
mə kəzər kətirir. Düzü, çox
bəxə bilmişim. Əzə də ötağda
təx idim, kimi isə arzuəlydim.
Siz də jəddəmə düşdüünüz.
— Burada o gəzər çəvanlər
var ki...

— Düzədr, var. Biri ilə tə-
nyəş oludum. Jəryim səat onulə
əjləşə bilmişim. Ağryni əçib
dənişəndə jədujüm ki, səbə-
timiz tuta bilməz. Boj-buxun-
lu, jəryəşlyğı, күçlü kəncidi.
Amma dərləp kəzümədən düşdü.
Bəşgə çəvanlər də dəlyimə sү-
rünüblər. Məhəl gəjməmişəm.
Sizə isə urəjim ələ gызlyb
ki...

Çəvrişib mənə bəxdi. Rəzily-
lyğymı bildirdim.
— Kəlin həçə, — dedim —
sojuq olar.

Muləjim nəvə sərtlijinə,
əjəzlyğymı bürdən-bürə kəstə-
ryrdi. Bu də gəruşu idi. Gыз
jünkülə kəjinişy ağ, çyllaq
gəlləryni gəjundə kizlət-
mişdi. Təklifimədən sonra
ötağə kəçdi. Stola jəxynləş-
yib stəkanı gəlydərjib:
— Sizim səlyəlyğymə, — də-
jə pıncıldağam. — Mən sizə
ünutməjəçəgəm.

Mən də jəxynləşyib stəkanı
gəlydərjib, onunkuna toxun-
durdum, amma kəzərlərin kəz-
ləryindən çəkə bilmişdim. Gыз
stəkanı dəsəğləryinə əpə-
rəyə və mənə bəxə-bəxə jənə
pıncıldağy:

— Arxəjyn olun, incə kədə-
çəjəm.

— Bu nə səzdür, nə gəzər is-
təjirəsin...

— Joç, kəruşür nə xoşunu-
zə kəlmirəm, — dedi — şə-
rabı başynə çəkdi, əjəgə gəl-
miş gəlyjə sary kədəndə, əlyniç-
dən tutdum.

— Dəjənim, — əz gələ gы-
şyərəçəgədim. — Xəniş ədiərəm,
dəjənim, mən sizimlə ləp bu-
tün kəçəni bir jərdə gələrim,
nəhəni...

Gыз bürdən-bürə çənlandıym,
məni səry çəvrişib səviniç
incinə:

— Bütün kəçəni! Sonra səat
bəşdə məni jənə səlyərəsiniz!
— Əlbəttə!
— Jəgin!
— Jəgin!

Gыз təzədən əjləşdi. Bəjəg-
ki səviniçlə:

— Şərabə təkünü! — dedi.
Şərabə stəkanə sүzəndə gыз
əzləri ilə səçləryni düzəldi.
Sonra mənim səçlərymə
bəxşib күldü. Əlləryni səçlə-
rymə dögür uzatdı:
— Olar bir zə toxunum!
— Əlbəttə, olar!

[Arçy var]

О, аёга галхыб леп жакына келди, алларини сачларыма толкундурди, сонра кездириме-је бешлады, мен да о бири епинден тутдум. Башымы аёга жухары галдырыб кулгумусине-кулгумуси сачларыма сыгаллап-би бу махрибэн гизин узун бахдым.

- Бир нагма охујун!—Менден хахши етди.
- Нагма охумоғи бечаримырем.
- Онда шә’р охујун!
- Беш устел!

Сачларымы бурхатыб јерине келиб ејлешди. Мен јаваш-јаваш аёга галхыб Аббас Саһне тин «Ветан» шә’рини охујанда, онун уэунде еле марат варади ки, есл ушег марағи. Шә’рини бутун ритмини, еһенонки, ширасини, атрини она чатдырмага чалышдым. Дејесен аз де олса истәјиме чатдым. Шә’ри охујуб гуртаранда:

— Аферин!— деје еллерини бир-бирине вурду... — Јахшы охујунуз...

Она шә’рини ма’насыны терчиуме етдим, хошунга келди. Бирден јене мене бахды, шә’тан-шәјтан кулгумсунду, сонра дејди:

— Бир суалыма дуз чаваб верин. Арвадынызы сазирсинизми?

— Елбәтте!

Гыз галгаһе нақди, сөзун дүзү, бу суелга онун кулушу ара-сында мантиги, истәјилеши бир ма’на кизләнмишди, бәјаз шә’тан-шәјтан кулгумсенмескики себабими инди баша дүшүмди. Мен де өз нәвбәнде онден сорудумду:

— Бес сиз әринми сазирсинизми?

— Әрим жохдур,— деје башыны јиргалдым.— Нишәннин әр. Ону чох сазирам.— Јене галгаһе чалхоб кулду:— Бу кершүшүмүз не сизини, не де меним хәјәнтимдир. Инангин, кәндәндән бахан бир өдем үчүн бәлке да бу хәјәнде киши кермеге биллар. Амма әһлинде бәле дејил. Сөдәне оларгет инсанни муһсини бөтдир, өксәлсәди. Әвәр меним де’вәтими гәбул етмәсәјдиз, хош сөзләр етмәсәјдиз, јәккин ки, һем заман бурада олмәздим. Инди сизинле бир отагде гәлмәғым енчәг хош бир тәсәдүфдур, мән бу тәсәдүфү өлдән вермәк истәмедим. Сиз исә онун торунден гуртара билмәдиниз.

Гыз баха-бахе фиоһиләшдири. Хәјәле кетидими дүзү јаларды ону не фиоһиләшдирими она дејим. Кизлати-деди. Дејим ки, о гыз меним јашимда оларда, бәлке де мән һәјәтде олмәјдигерим. Гәрибә-дир, онун үзүндәки тәбәссум аэачык тирағиди, амма сәнәдиди, јене кулә-кулә дејди:

- Ону билмәк олмаз, һәјәт ки, муһтәбәдир. Әксинә де она билар. Мәсәлә бунда дејил. Әвәр мән сәг галсам, сизин јашынызда оларда һәјәтән тез-тез сизни хәтәријәчәғам. Свәт нечәдир?!
- Свәт бахдым, дүзү өзүм де һәјәтләндим:
- Үчә ишләјәр.

— Үчә?!— гыз кулду.— Әгин юк, јатмағ истәјирсән. Мән кәддим, сәксә истәјирәт ел... — Јох... јох... кетим, свәт бешне гә галыб ким Маним үчүн олдуғна хошдур. Ејлеш.

Өзүмүздән асылы олмајәрәт кизиләндән «сәнә» ишәмијимизе тағбини бәксел де, бунда нәсе сәһрли, горкулу, мазубиле бир кәһәттин кизиләндикики де дү-мәле билмәдизки.

Гыз аёга галхыб кетмиң истәди.

де јета билмәјәчәксән. Вахта аз галыб. Бир шә’р оху... — Шә’р јох, нагма охујарам.

Мендән аралениб стола јә хинлешди, стәғни додағлары, на өлариб бир-бири гуртум ки-ди. Бәзәли јеринде әјлешди, окумаға бешлады, аста-аста, һазикилики. Кәдрләнди, көзләри јешәрди, кидиләшди, сонра бирдән-бире дәјишиб сәнләнди, кулгумсунду. Ишкни ки, үчүчү нагма... суғмаг билмәди, охуду, охуду. Сонра по-

чыб миндими, һәјәте чылан ким етәбусу нечә ахтардығи ми билмәдим. Дејдиләр ки, ири, јәлсәди гырчығи рәкәли кийкәрус киндә кәдиб. Тек си тутдум, тәјәрә мәјәдинә кетдим. Чатан кими дүшүб кийкәрусу келәчи јерә кәд-ди. Мәшин он дөгитәден сонра кәлиб дејәнди: Гәтисы ачылды, туристлар дүшмәле бешладылар. Бирдән ону көрүб севидим. Јәвәше машындан дүшүб бир чәмәдени, бир де бәлчә бәғләмәни алуға кәлтүрүвә тәјәрә мәјәдинин гәтисына тәрәф кәлипә бешлады. Мән де она јахынлашдым. Бирдән узлуға дејәнди: О, башыны галдырыб ектәтле бахды, чәмәдени де бәғләмәни де алләринден бурады, јү-јүрүб бојума сарылди, үзүм-дән өлдү:

— Сәг ол,— деје пичылдады.

— Сәг ол, бу, меним үчүн мә-чүзәје барәбәрди.

Јашлы пәлвәсләр кулә-кулә бизе бахырдылар, бир-бирине нәсе дејир, уларынни тәбәссум буруйурду. Гизин чәмәденини, бәғләмәсини кәлтүрүв гәндјет стәғна тәрәф атардым, јәним, са кәлә-кәлә енәксини ушәг вахты охујду бир мәннини охујдуғну, динләје-динләје нәчә јухуја кәтәдикини кулә-кулә нәгл әвдирди. Тәјәрәје «мәник елән әдиләнде исә»:

— Сән кет, киди кәләрәм,— дејдим, кидарым сүрәти илә рәксини јәнине гәчдим. Ичәсе гызлә депутат отәгиндән тәјәрәнин јәниндә кәлиб дән-дәди.

Ораден гәрибе бир сәһне көрдүм. Онларин етәбусу а-ғзына кимин долушду. Тәкче о гыз минимир, һәјәчәле гәлпә сары бојлариб, јәгин ки, мәнә ахтардыди. Нәһәјәт, етәбусу миниме маңбур олды. Ахтәбус тәјәрәје јәхинлашыб дәнәнде мән ирәли атылдым. Пәлвәкләр мәнә керүб һәјәтләнсәлар. Гыз етәбусудан дүшмәк истәмәр, елә һәј гәтти тәрәфе бәхырди. Мәһзун, кәдрле керемк ал-мәшди. Јаваш-јаваш машындан дүшүб, тәјәрәје сары кәләндә мәнә керду, дискиди, көзләри ишәтләнди, кулә-кулә үс-түме кәлди:

— Елә гәрмушудум ки, сәни дәнә кермәјим, һардан гәјб өлдүм!

— Бура, јәнине кәлмәк үчүн кәзе өлдим.

— А... дејиб сүзү, кулә-кулә мәнә, сонра тәјәрәје минәк әдиләрә бахды. Нәвбә кәлиб она кәтәнде, чәрибон дүз гә-шында дәнәнди, көзләринә бахды, кулгумсунду, шәпкисиле алләрине узадыб сачларыма дәнәнди. Пиллеләрә доғру јү-јүрдү, бирдән дүрүб керәфе дәнәди, гәјтәди, голларынни бој-нума долыб:

— Әлвәди!,— деје пичылда-ды.

Пиллелери гәлгә-гәлгә өл-дирди. Тәјәрәнин гәтисы а-ғзында дәнәниб кулә-кулә мәнә тәрәф чәкәнди, һәр јәки ел-тези кәлә галдырды вә ичәри кәчди.

Мән шәһәре гәјдәнде сә-һәр күнәши уфуддан бир бој јулары гәлмәшди.

ТОФИГ МАМУД

ПОЛШАЛЫ ГЫЗ

НЕКАЈӘ

— Ејлеш!— алинден тутуб стүла тәрәф чәкдим.

— Ахы сән јатмағ истәјирсән.

— Сөз веришсим, свәт бешде аларыб сәни етүрәчәғем.

Онун әјләшдирики керүб јене шәрәби чыкардым, ағыб стә-кәпләрә сүздүм.

— Кәтур,— деје стәкәна ишә-рә етдим.— Буни сизин халгын, Полша халгынни шәрәфинә гәлдирәрим.

— Чох сәг ол, бу јерде хәл-гәлми јед етдириңиз үчүн мин-нәтдәрәм.

— Сәним сәвинет нәдир?!

— Мән тәләбәјем. Журналис-там.

— Кәләчәк һәмиғрымыла ин-дидән таныш олдуғум үчүн шә-дәди.

— Мән де. Рәғс етмәк истә-јирәм.

Ајоға галхды, мән де галхыб она јахынлашдым. Уз-үзә дән-јәнди, өларими узадыб онун ичнә белгинден тутдум. О јә-риинден терпәнәнде иштылы тәбәссумла мәнә елә бәхырды ки...

— Муסיғисиз рәғс олармы! — Олар!— деди. Аг еллерини чәйилерине гәјду.— Елә-бәле дәнәг. Јахшы!!

— Јахшы!

Бу аң сәһрли бир дүнјәја дүшүшү кими өзүмде дејил-дидим. Сәнки ишк кәлиңиҗимә гә-јиткәнчидим, өзүмдән асылы олмәдән бәлиҗе өзүме тәрәф чәкәдим, ону бағрыма басдым. Гызин голлары бојунма дола-нды, еллери сачларыма кәзди, тәрәвәти, зәрир бир мәзлугун сәкәлдиҗи ел мәләһәти мәнә керәлди. О, дүз көзләримин ичнә баха-бахе пичылдады: — Бу кәчәки һаз заман унут-мајәчәғам. Бәс сәни!

— Мән де!

Свәт үз олмушду. Онун кәт-мәјинә кимин свәт гәлдири. Буни һисс едәнде кулду, сонра не фиоһиләшдиҗе:

— Кәл, дәнә әрәлән!— деје пичылдады.

Анчаг онун бәлини бурашма-дым. Өзү де голларынни бој-нундан кәтурәдим.

— Онсуз да дәнә јета билмә-роим,— деје пичылдадым.— Сән

зија һатгында сәлбәтиҗимиз, му-бәлисәмиз, онун нәллә, өрпәле күсмәси, полдәк дилгинде Пуш-кын өзбәрдән демәси, сачла-рынни тәкәми, демәси, әл-ләрини узадыб јене сачлары-ме толумасын, кәш бу сачлар мәнә олдыҗы демәси. Бир-дән бәјниме гәрибе бир фиоһир кәлди:

— Билирсән ки, биз гоһумуз.

— Елбәтте,— деје гыз шәк-лиле фиоһирми бәшә дүшдү.— Меним нәкам, нәменим нәнеси, онун да нәнасиҗини нәнеси һәз-варын гоһуму олуб. Сән де Адәмин гоһуму... Ахтарсән, дә-ринә кетсән, кәкәлери бир-бир ешәлсән, елә јахын гоһумуз... — Сәнин бир сүјүн әзәрбәј-кәлпәје олшәјрә...

— Бизим әшәде бир турк гоһумунуз олуб. Вуну мәнә елә дәнәшди. Муһарибә ил-леринде бир гәғғәли бизим евәдә галыб. һетта ағам она вурулуб. Әсқәр кимши, јаралы иҗиш... Адни... еды... Дејди... Билирсән, нечә јәдымде сәхлә-мишм! Микеләнчәлонун Да-вәнди ил...

— Дауду! Бәли, бизим әзәр-бәјчәндир! Ахтарсән, бәлке бизе гоһумдур.

— Дејесән берк јузун кәләр. Бир хәлиҗим бир, сәзүм јерә сәлмә, кәл, узан јеринде, истәсән, сәјун јат. Дүз свәт беш-де сәни ојадарам.

— Јох, јох, елә шәј олмаз...

нәһәттен берк јорғун олду-ғум үчүн өзүмү зәрлә сәхлә-јырдым.

Гыз буну һисс етдиҗи үчүн јәлвәриб-јәхырды, јеримде узанмеға маңбур етди, јорға-нын бир тәрәфини үстүме әр-түб јәниҗидәчә ејлешди, алла-рини сачларыма толкундурә-то-хундурә һәзин бир негме то-хума бешлады. Мән де бир өлимле онун бәлини гүҗәл-ләјиб, бу һәзин, кош мағнаја гулағ асырдым. Бир де көрдүм ки, иштылы бир дүман ичнәнде һәр шәј гәбә чәкәнди.

Көзләримнә аңаңде көрдүм зәг, гыз жохдур. Дөрһәл јерим-дән сичардым, нечә плашым кәтурәдүмү, нечә отагдан чыдығымны, лифтә доғру гә-